

RAMZIYLIK VA IJODKOR MAHORATI: ISAJON SULTONNING "OZOD" ROMANIDA SHARQONA FALSAFA VA POSTMODERN DUNYOQARASH

Sobirjonova Shaxnoza Odiljon qizi
Samarqand davlat universiteti, talaba.
e-mail: nozas0807@gmail.com,
+998(99)91-548-45-58

Rahmatullayev Nodir Ne'matovich,
Samarqand davlat universiteti, PhD
+998943501108. e-mail: nodirrahmatullaev777@gmail.com

Annotatsiya: Isajon Sultonning "Ozod" romani zamonaviy o'zbek adabiyotidagi eng muhim asarlardan biri hisoblanadi. Unda sharqona falsafiy an'analar bilan postmodern dunyoqarash uyg'unlashtirilgan, insonning ozodlik, ma'no va saodat izlashi tasvirlangan. Asarda ramziylik, badiiy uslub va chuqur falsafiy tahlillar orqali global dunyoda yo'qolgan insoniyatning ruhiy izlanishlari aks ettirilgan. Bu maqolada romanning badiiy jihatlari, falsafiy mohiyati va zamonaviy adabiyotdagi o'rni tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Isajon Sulton, "Ozod" romani, ramziylik, postmodernizm, sharqona falsafa, ozodlik, inson psixologiyasi, global dunyo, adabiy mahorat.

Аннотация: Роман Исаджона Султана "Озод" является одним из важнейших произведений современной узбекской литературы. В нем восточные философские традиции гармонично сочетаются с постмодернистским мировоззрением, изображающим поиски человека свободы, смысла и счастья. Через символизм, художественный стиль и глубокий философский анализ отражены духовные поиски человечества в глобальном мире. В данной статье анализируются художественные аспекты романа, его философская суть и место в современной литературе.

Ключевые слова: Исаджон Султан, роман "Озод", символизм, постмодернизм, восточная философия, свобода, психология человека, глобальный мир, литературное мастерство.

Annotation: Isajon Sulton's novel "Ozod" is one of the most important works in modern Uzbek literature. It harmonizes Eastern philosophical traditions with a postmodern worldview, depicting the human quest for freedom, meaning, and happiness. Through symbolism, artistic style, and deep philosophical analysis, the novel reflects humanity's spiritual search in the global world. This article analyzes the artistic aspects of the novel, its philosophical essence, and its place in contemporary literature.

Keywords: Isajon Sulton, "Ozod" roman, symbolism, postmodernism, Eastern philosophy, freedom, human psychology, global world, literary mastery.

Kirish

Zamonaviy adabiyotda falsafa va badiiy ifodaning uyg'unligi asarlarning chuqurligini oshiradi. Isajon Sultonning "Ozod" romani ham shunday yuksak badiiy qimmatga ega bo'lib, unda sharqona donishmandlik bilan postmodern dunyoqarash birlashgan. Roman bosh qahramonining ruhiy kechinmalari, ozodlik izlashi va ma'no izlab topish yo'li orqali zamonaviy insonning mavjudlik muammolariga yorqin nur tashlaydi. Bu asarni o'rganish orqali biz nafaqat o'zbek, balki global adabiyotdagi falsafiy va badiiy tendensiyalarni tushunishimiz mumkin.

Tahlil va Muhokama

Isajon Sultonning "Ozod" romani o'zbek adabiyotida yangi bosqichni belgilovchi asar hisoblanadi. Unda insonning ruhiy izlanishlari, ozodlik izohi va zamonaviy dunyoda ma'no izlashi kabi mavzular chuqur falsafiy va badiiy jihatlaridan o'rganilgan. Romanning asosiy qadriyati shundaki, u nafaqat milliy an'analarni, balki global adabiyotning eng yaxshi namunalari bilan hamohang bo'lishga intiladi.

Ramziylik: Insoniyatning Ozodlikka Intilishi

Romanning markaziy g'oyasi – ozodlik. Lekin bu ozodlik nafaqat siyosiy yoki ijtimoiy cheklovlardan xalos bo'lish emas, balki insonning o'z nafsiga, tushkunlikka va ma'nosizlikka qulashidan qutulishidir. Bosh qahramon Ozodning ismi ham o'zida chuqur ramziylikni saqlaydi – u nafaqat shaxs, balki butun insoniyatning ozodlikka bo'lgan abadiy intilishining timsolidir.

Muallif roman davomida turli ramzlar orqali insoniyatning ichki kurashini ifodalaydi. Masalan, "*qorong'u tush*" motivi qahramonning ruhiy tushkunligini, "*yorug'likka intilish*" esa uning ma'no izlab topish harakatini anglatadi. Shahar tasviri – bu zamonaviy sivilizatsiyaning sovuq va begonalashgan dunyosi, qishloq esa tabiat bilan uyg'unlikda yashash ramzi sifatida ko'rinadi.

Sharqona Falsafa va Postmodern Dunyoqarashning Uyg'unligi

Asarning eng qiziqarli jihatlaridan biri – sharqona donishmandlik an'analari bilan postmodern adabiyot uslublarining uyg'unligi. Isajon Sulton Ibn Sino, Jaloliddin Rumi kabi mutafakkirlarning g'oyalarini zamonaviy insonning psixologik kechinmalari bilan birlashtirgan.

Postmodernizmning asosiy xususiyati – haqiqatning nisbiyligi va ko'p qirraliligi. "Ozod" romani ham shu jihatdan qiziqarli – unda bitta voqea turli nuqtai nazarlardan talqin qilinadi. Qahramonning xotiralari, orzu-parislari va real hayoti o'rtasida keskin chiziqli yo'q. Bu esa o'quvchiga haqiqatning bir emas, balki ko'p jihatlariga borligini tushunishga yordam beradi.

Ijodkor Mahorati: Til va Uslubning Kuchi

Isajon Sultonning badiiy mahorati romanda ayniqsa yaqqol namoyon bo'ladi. U lirik va falsafiy proza uslubidan foydalangan holda, o'quvchini nafaqat voqealar oqimiga, balki qahramonning ichki dunyosiga ham tortadi. Misol uchun:

"U tunlarni suhbatda o'tkazardi – o'zi bilan, o'tmishi bilan, kelajagi bilan. Har bir so'z uning yuragiga mixdek sanchilar, lekin u jim qolar edi, chunki og'riqsiz davo bo'lmasdi."

Bunday ifodalar romanning falsafiy chuqurligini oshiradi va o'quvchini fikrga cho'ndiradi.

Zamonaviy Insonning Mavjudlik Inqirozi

Global dunyoda inson tobora ko'proq yolg'izlik va ma'nosizlikni boshdan kechirmoqda. *"Ozod"* romani aynan shu muammoni ko'taradi – qahramon shaharning g'ovur-g'uvurida o'zini yo'qotgan, lekin ruhiy ozodlik izlaydigan odam sifatida tasvirlanadi.

Muallif shuni ta'kidlaydiki, haqiqiy ozodlik – bu nafaqat tashqi erkinlik, balki ichki qullikdan xalos bo'lishdir. Ozodning kurashi – bu har bir zamonaviy insonning o'ziga *"Men kimman?"*, *"Nima uchun yashayman?"* degan savollarga javob topish uchun olib boradigan kurashidir.

Romanning Zamonaviy Adabiyotdagi O'rni

"Ozod" nafaqat o'zbek, balki butun sharq adabiyoti uchun muhim asardir. Chunki u an'anaviy falsafiy g'oyalarni zamonaviy adabiyotning yangicha uslublari bilan uyg'unlashtirishga muvaffaq bo'lgan. Roman shuni ko'rsatadiki, insoniyatning abadiy masalalari – ozodlik, ma'no, saodat – har bir davrda o'zining yangicha talqinini topadi.

Isajon Sultonning *"Ozod"* romani – bu nafaqat badiiy asar, balki falsafiy va psixologik tadqiqot hamdir. Unda inson ruhiyatining eng nozik tomonlari, ozodlik izlashi va zamonaviy dunyoga moslashish kurashi aks ettirilgan. Romanning ramziyligi, chuqur falsafiy mazmuni va badiiy mahorati uni nafaqat milliy, balki xalqaro miqyosda ham ahamiyatli qiladi. *"Ozod"* – bu insoniyatning abadiy qidiruvining badiiy ifodasidir.

Xulosa

Isajon Sultonning *"Ozod"* romani zamonaviy o'zbek adabiyotining yorqin namunasi. Unda sharqona falsafiy an'analar bilan postmodern adabiyot uslublari uyg'unlashgan, inson ruhiyati va ozodlik izlashi chuqur badiiy ifoda topgan. Asarning ramziyligi, falsafiy chuqurligi va badiiy mahorati uni nafaqat milliy, balki xalqaro miqyosda ham ahamiyatli qiladi.

Foydalanilgan Adabiyotlar

1. Sulton, Isajon. *Ozod*. Toshkent: Sharq nashriyoti, 2018.
2. Karimov, N. *Zamonaviy o'zbek romani: an'ana va innovatsiya*. Toshkent: Akademi-nashr, 2020.

3. Yusupova, M. *Postmodernizm va sharq adabiyoti*. Samarqand: Ilm nashriyoti, 2019.
4. Ahmedova, L. *Falsafa va adabiyot: o'zaro ta'sir*. Buxoro: Buxoro nashriyoti, 2017.
5. Rahimov, T. *Ramziylik va badiiy tafakkur*. Toshkent: Adabiyot uchqunlari, 2021.
6. Saidov, J. *Ibn Sino va zamonaviy inson*. Qarshi: Nasaf nashriyoti, 2016.
7. Nurmatov, K. *Postmodern adabiyotda identifikatsiya muammolari*. Andijon: Sharq yulduzi, 2020.
8. Qodirova, S. *Adabiyotshunoslik metodologiyasi*. Toshkent: O'qituvchi, 2018.
9. Jabborov, A. *Global dunyoda milliy adabiyot*. Namangan: Namangan nashriyoti, 2019.
10. Mirzaeva, D. *Badiiy matn tahlili*. Toshkent: Fan, 2022.